

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce o 10. hod. Expedicí se nachází v obchodnictví musikalí k „Beethovenu“ u Roberta Veita v Nových alejích č. 116. Kdo všechna čtyři čtvrtletí odebere, obdrží praemii.

DALIBOR.

Předplácí se: čtvrtl. 1 zl. půll. 2 zl., celor. 4 zl. rak. č. S poštou: čtvrtl. 1 zl. 15 kr., půll. 2 zl. 30 kr., celor. 4 zl. 60 kr. rak. čísla. Pro státy německé: půlletně 1 tol. 10 nov. gr., celoročně 2 tol. 20 nov. gr.

Hudební časopis s měsíční notovou přílohou a s roční praemií.

Odpovědný redaktor:
Emanuel Meliš.

20. dubna.

Nakladatel:
Robert Veit.

M o h y l a.

Za horou se vyvýšenou
Otevírá dolina;
Za dolinou porosenou
Mohyla se vypíná.

A za noci u mohyly
Poletují duchové
Jakoby to naši byli
Zahynulí rekové.

Živými se točí koly,
Meči bijí do sebe,
Že se rány po vůkolí
Ozývají do nebe.

„Ha! vy reci, doba šerá
Volá, volá do boje!
Ve mohyle za večera
My nemáme pokoje!“ ...

A tu zora do doliny
Jako růže pílila,
Zahynulé Slávy syny
Zahalila mohyla

Gustav P. Moravský.

Slovo o mších Fr. Brixioho vůbec a o jeho postních zvlášť.

Podává Zikmund Kolečovský.

Posvátný čas povstal, postní mi příležitost, bych skladby *Fr. Brixioho*, o nichž jsem v loni v těchto listech všeobecně promluvil, nyní zevrubněji prošel.

Jak známo, pokusil jsem se *Brixiovy* mše na čtyry druhy, totiž: na slavnostní, pastorální, adventní a postní rozvrhnouti. Rozdělení prvních dvou druhů odůvodněno jest buď vnitřním charakterem skladeb samých; buď tím, že skladatel sám je nadpisy opatřil,

Co se však rozvržení dvou posledních druhů týče, dlužno podotknouti, že *Fr. Brixio* ani adventní ani postní mše (sine gloria) v pravém smyslu slova nepsal, nic méně stává mnoho mší *Brixiových*, v nichžto se charakter této posvátné kostelní době odpodvídající, patrně jeví.

Následkem toho cítím se nucena, následující mše, v kterýchžto zvláště věřící tužba vyjádřena jest, za takové považovati, které *Brixio* pro adventní čas ustanovil. Tyto jsou: mše do F-dur (Benedictus do D-moll se sopránovým solem) mše do A-moll (Benedictus do C-dur s altovým solem), mše do A-dur (Benedictus do A-dur s tenorovým a bassovým solem), mše do F-dur (Benedictus do D-moll s altovým solem) a jiných více.

Že se tyto čtyry mše pro adventní čas zvláště hodí, vysvítá patrně nejen z toužebně držaného charakteru všech částí; nýbrž i zvláště z Benedictus svrchu udaných mší. Bych se vystřehl nedorozumění, aneb lépe řečeno, by mi každý dobře porozuměl, nutno mi poznamenati, že na slova „Benedictus, qui venit in nomine Domini“ ve mšech pro advent ustanovených přiměřeně váha kladena býti má, a že slova tato za nejvyšší vrchol považovati se musí.

Totéž platí o slovech: „Et incarnatus est de spiritu sancto ex Maria virgine“ ve mších pastorálních; „Crucifixus etiam pro nobis, sub Pontio Pilato passus et sepultus est“ ve mších postních; a konečně „Et resurrexit tertia die secundum scripturas“ a „Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis“ vedle významného „Alleluja“ ve vložkách v čase velkonočním.

Pregnantní charakteristiku našel jsem ovšem jen v dílech našeho *Fr. Brixioho* a musím se upřímně vyznati, že toto mé pojmání jest výsledkem studií staroklassických a jmenovitě *Brixiových* skladeb. *)

*) Že pan Zik. Kolečovský tak hluboce do skladeb *Brixiových* vnikl, má vlastně, ačkoliv byl žákem ředitele konservatoria Diviše Webera, jen za výborný návod svému otci, jenž absolvoval theologii u kapelníka dómu J. A. Koželuha náuku o kompozici studoval, co děkovati. Mimo tyto výtečné muže

Že toužebný charakter v „Benedictus“ svrchu uvedených mší nejjasněji vystupuje, to dotvrdí zajisté každý myslící hudebník, jenž je důkladně a zevrubně prostudoval.

Maje za to, že jsem se dostatečně o skladbách F. Brixioho vůbec vyslovil, přejdu nyní k bližšímu rozbi-
rání mší pro posvátný čas *postní* se hodících. Dle mého náhledu jsou zvláště tři mše, v nichžto charakter nejhlubší zkroušenosti patrně vyniká. Jsou to mše do E-moll, A-moll a F-dur.

(Dokončení.)

Historie jednoty k zvelebení vojenské hudby v Čechách.

Jednota k zvelebení vojenské hudby patří zajisté k nejdůležitějším hudebním spolkům v naší vlasti a prospívá zvláště od toho času, co se ředitelství činnému, horlivému a ve svém oboru výtečnému panu J. Pavlisu dostalo. Avšak co bylo příčinou, že se jednota tato utvořila? Pokusíme se několika slovy ukázati na pramen, z něhož dotčená jednota povstala.

Jelikož obzvláštní povaha vojenské hudby zvláštní známost v zacházení s dechovými nástroji a z nich vyplývající nauku o instrumentaci předpokládá a jelikož nauky této, kteráž v kombinacích jednotlivých efektů

měli na hudební vzdělání pana Zik. Kolečovského též jiní tři zajisté prospěšný vliv. Tito jsou: Václ. Tomášek, Triebensee a Jan N. Vitásek. Neobdržel sice od těchto výtečníků systematického navedení, avšak seznámiv se s nimi nabyl od nich tolik drahocenných vysvětlení a pokynů v oboru hudebního umění, že s to byl tak lecos, co mu až dosud temné bylo, jasným zrakem proniknouti. Od ředitele Diviše Webra dostalo se mu důkladného systematického návodu v náuce o kompozici vůbec a získal si tím bohatého materialu pro svůj celý život. Jeho otec učil ho též latinské řeči, k nížto se něco řečtiny přidružilo; neboť latina je nevyhnutelně potřebná pro každého kostelního skladatele, dále učil ho zpěvu vůbec a gregoriánskému zpěvu zvláště, pak varhanám, choralu, římsko-katolickým obřadům a všem odvětvím kostelní hudby se týkajícím. Václ. Tomášek, jemuž pan Z. Kolečovský tři slavnostní „Introity“ věnoval, seznámil ho se správnou deklamací hudby, vyjasnil mu význačlivost její a vyložil mu zevrubně, jaké prostředky a tóniny se ke každému způsobu výrazu voliti mají. Od Triebensee, jenž tak snadno přístupný nebyl, dosáhl Z. Kolečovský, chodě k němu na návštěvy mnohých tajností v oboru vyššího zpěvu, které se v žádné škole pro zpěv nenacházejí. Obratný a Kolečovskému otcovsky příznivý Vitásek dával mu hlavně drahocenné pokyny v instrumentaci a v tvoření ušlechtilé kantileny. Tak opatřen jsa všemi vědomostmi, byl p. Zik. Kolečovský s to, porozuměti ryze klassickým skladbám a oceniti zúplna jejich význam, což hlavně z jeho článků o Brixiových mších vysvítá.

Redaktor.

těchto nástrojů spočívá, toliko přiměřeným vzděláním dosíci možná; tu ovšem bylo pro nastávajícího hudebníka vždy velmi nesnadno, by se dokonale pro místo čackého vojenského kapelníka vzdělal. Taký dosazený kapelník nacházel se na svém místě v osamělém stavu; dosavadní jeho hudební vzdělání poskytlo mu málo látky pro jeho nový obor. Nejsa zasvěcen v tajnostech této zvláštní orkestrace a jsa toliko obmezen na své skromné zkušenosti vlastním avšak nedostatečným pozorováním dosažených, nebyl mladý takový vojenský kapelník s to, svému povolání zúplna dostáti. Ano i vědomosti, kterýchž žáci na konservatoriu nabyli, nedostačovaly pro tento směr a pročež bylo na čase, by se tomuto nedostatku odpomohlo.

Maje to vše na zřeteli, ustanovil se ve svém oboru zkušený J. V. Svoboda, kapelník u 1. c. k. pluku dělostřelectva na tom, že zřídí v Praze „*Jednotu k zvelebení a zdokonalování vojenské hudby*“ a skutečně také to provedl. Jednota tato utvořila se následkem rozhodnutí vysokého ministeria vojenství od 9. listopadu 1850 čís. 5410 a následkem dekretu vysokého místodržitelství od 12. prosince 1850 čís. 55.589 a sice pod protektoratem jeho Jasnosti pana hraběte Kristiana Waldsteina z Wartenbergu.

Podstatná tendence této jednoty sestávala v tom, že se nadaným skladatelům a hudebníkům, kteří buď členy neb řediteli vojenských kapel býti chtěli, dostane od ředitele jednoty V. Svobody zdarma praktického návodu v instrumentaci hudby vojenské a zacházení jednotlivých dechových nástrojů k umělému a efektu-
plnému celku.

Tak povstala jednota k zvelebení vojenské hudby v Čechách, která naší vlasti tím k větší ozdobě slouží, an podobné jednoty v celém rakouském státu nestává.

Kapelník V. Svoboda snažil se ze začátku co nejdřív jakési znamení své činnosti podati. I uspořádal dne 15. března 1851 v sále na Žofině koncert a osvědčil se nejen co energický ředitel alebrž i co dokonale rutinovaný instrumentalista. Důkazem toho byly v koncertě tom provedená ouvertura k „Oberonu“, pak orkestrací opatřená píseň „Reiters Abschied“ od hraběnky Schlikové a píseň „Wanderer“ od Schuberta, dále od Svobody instrumentovaný pochod se sborem „Hommage a Radecký“ od A. Dreyschocka, menuett od Spohra pro 14hlasou harmonii a konečně korunovací pochod Mayerbeera. V koncertě tom účinkoval pan Cel. Müller na hoboje a sl. Vávrova, kteráž Hoškovu píseň „Holka z mlýna“ a na přání ještě dvě národní písně zpívala.

V květnu téhož roku stal se J. V. Svoboda kapelníkem u c. k. pěšího pluku Gustava z Vasy a pokračoval dále u vyučování.

Druhý koncert uspořádán byl dne 25. července v paláci Waldšteinském (v síni Friedlandské). Provedeny byly ouvertury k Egmontu od Beethovena a Karneval Římský od Berlioze, jakož i vítězní pochod „Homage a Radecký“ od A. Dreyschocka. Mimo to účinkovali v koncertě tomto p. Cel. Müller na hoboj, pak pan Weber na housle a sleč. *Wagnerova*, kteráž jednu Prochovu a jednu českou píseň od Jelena s pochvalou přednášela.

Třetí koncert jednoty k zvelebení hudby vojenské dne 20. prosince neměl téhož výsledku, jako dva první. Mezi sedmi kusy líbila se toliko píseň hraběnky Schlikové pro orchestr vojenský uspořádaná, pak pověstná „Invitation a la Polka“ od Dreyschocka, již kapelník Svoboda pro orchestr uspořádal a konečně brilliantní variace pro křídlovku (Flügelhorn) od F. Kohouta výtečně přednešená.

Následující rok dne 21. června 1852 dáván byl opět koncert, v němž se karneval římský a ouvertura k Egmontu provozovaly. Zajímavá čísla byla toliko „lovecké výjevy“ od A. Dreyschocka a „Vybidnutí k tanci“ od Webra pro orchestr uspořádané, jakož i kavatina pro křídlovku od Svobody.

Roku 1853 odbýval se dne 28. června koncert, v němž provedena byla ouvertura „Die Filibustier“ od Lobe, vojenský chor od Tittla, lesní píseň od W. H. *Veita*, od Svobody pro vojenskou kapellu zřízená, pak slavnost Radeckého, chor s průvodem vojenské hudby od A. Dreyschocka. Konečně zpívala sl. Klementova arii od Belliniho a p. Bradský písně od Hölzla a Kückena. Na to dáván byl ještě jeden koncert dne 24. lipna 1853, v němž *čtyry* vojenské kapelly (as 200 mužů) účinkovaly, a v němž mimo jiné také korunovací pochod od Meyerbeera provozován byl.

Avšak navzdor prospěšnému působení kapelníka Svobody nedosáhla jednota žádoucího účele a již se bylo co obávati, že jednota tato sklesne; ale tu převzal chvalně známý pan *Pavlis* ředitelství dotčené jednoty a počal co nejhorlivěji o rozkvět jednoty se starati.

Bylo to roku 1855, když pan J. *Pavlis* vesla této jednoty se uchopil a na vyšší rozkaz dal spolku to-muto jmeno „jednota pro vzdělávání vojenské hudby.“ Nový ředitel plnil s největší svědomitostí své povinnosti a jelikož se velký počet žáků do kursu pro instrumentaci přihlásil, uspořádal dne 29. prosince r. 1855 první velký koncert, v němž dvě plukovní kapelly účinkovaly a kdež ouvertury od J. Guttenberga a Fühse, pak úvodní pochody z oper „Rienzi“ a „Tannhäuser“ od R. Wagnera výborně provedeny byly. Následujícím rokem dne 29. června 1856 dávány byly již od žáků

páně *Pavlisových* dvě velké skladby, totiž skladba od Fr. *Hofbauera* (Vergatterung, Rast, Gebet und Defilmarsch) a od nadaného *Martina Nováčka* velké hudební retraite, kteréž pěknou instrumentací a důkladným zosnováním vynikající velké došly pochvaly.

Tak dosáhl ředitel pan J. *Pavlis* svým vyučováním v instrumentaci u žáků krásného ovoce a od té doby počala jednota tato skutečně prospívati.

Následkem velkého nedostatku dobrých piskačů při vojenských kapellách přišel ředitel p. *Pavlis* ještě téhož roku na myšlenku, zříditi školu pro křídlovku, trompetu a eufonion. I rozeslal na všechny c. k. pluky oběžní listy, by se v tomto podniknutí zúčastnily. A skutečně značný počet jich k jednotě přistoupil a na podzim r. 1856 byla škola pro tyž nástroje otevřena. Že se mnoho žáků jak z civilního tak z vojenského stavu do školy té hlásilo, dá se mysliti; neboť důležitost takové školy ležela na biledni, a pan *Pavlis* si zajisté tím velké zásluhy získal.

R. 1857 uspořádán byl velký koncert, při němž tři vojenské kapelly účinkovaly a v němž od *Zimmermanna*, žáka dotčené školy, pro vojenskou hudbu uspořádaná 1. a 2. věta z Beethovenovy symfonie jakož i finale z „Tannhäuseru“ a ouvertura k „Jesondě“ od Spohra provedeny byly. Mimo to vyznačili se žáci *Mareček*, *Wusching* a *Zeichert* solovými přednesy. R. 1858 byly opět obecnstvu větší skladby předvedeny, totiž ouvertura *Ruy Blas* od Mendelssohna a k „Egmontu“ od Beethovena. V tomto koncertě přednášeli žáci ústavu *Nejedlý*, *Jeřábek* a *Weber* velmi zdařile sola a osvědčili, že jsou účastni důkladné metody páně *Pavlisovy*.

Po úmrtí protektora pana hraběte *Waldsteina*, převzal v tomž roku jeho *Jasnost* vrchní velitel pan *Eduard* hrabě z *Clam-Gallasu* protektorství nad jednotou touto. Roku 1859 uspořádal ředitel p. *Pavlis* se žáky ústavu v letě *čtyry* koncerty v zahradě, kteréž velké pochvaly došly. Nyní počítá škola spolková 34 žáků.

Jakých úspěchův ředitel pan J. *Pavlis* ku prospěchu vojenské hudby dosáhl, vysvitá ze seznamu žáků, kteréž od r. 1843 buď soukromě buď v ústavu pro vzdělávání ve vojenské hudbě v *náuce* o instrumentaci vycvičil a kteříž nyní u c. k. pluků co kapelníci ustanoveni jsou, aneb jiná prospěšná místa hudební zaujímají. Tito jsou: *V. Proksch*, kapelník u 6. pluku dragonů, *A. Rosenkranz*, kap. u 39. pěš. pluku, *Mahr*, kap. u 7. pluku dragonů, *Tropš*, kap. u 7. pluku hraničárů, *Wiesner*, kap. u 4. pl. dragonů, *Rud. Zavrta* (píše se chybně *Sawerthal*), kap. u 53. pěšího pluku, nyní učitel hudby v *Haliči*, *Oujezdský*, kap. u 1. pluku kyrysníků, *Hájek*, kap. u 5. pluku hulánů, *Klima*, kap. u 8. pl. husarů, *Knina*, kap. v *Rusi*, *Košíček*, kap. u

44. pěš. pl., Kalous, knížecí srbský učitel hudby v Bělohradě, Petrák, kap. v Rusi, Šoltys, kap. v Rusi, Jos. Bartoš, kap. u 4. pl. husarů, Albín Hovorka, kap. u 50 pěš. pluku, V. Turba, kap. v Rusi, E. Gärtner, kap. u k. pluku gardistů, Berger, kap. u 6. bataillonu myslivců, F. Pába, kap. u 55. pěšího pluku, Rastrelli, ředitel kůru v Táboře, Klumpar, kap. v Rusi, Chalupecký, kap. u 10. pl. hulánů, Kollert, kap. u 14. bat. myslivců, Bláha, kap. u 9. pl. hulánů, Václ. Stöhr, kap. u 10. pěš. pl., Janig, kap. u 62. pěš. pl., Unger, kap. u pražské měšťanské pěchoty, Jansta, učitel hudby v Rusi, M. Nováček, ředitel kůru v Bílé Cirkvi (Weisskirchen), Hofbauer, varhaník v Revalu (v Rusi), Čeněk Vinař, varhaník dómu v Záhřebě (Agram), Kühnel, kap. v Rusi, M. Zimmermann, kap. u 1. pl. kyrysníků, Jindra, kap. 31. pěš. pl., Ambrož, kap. u 29. bat. myslivců, Eduard Horný, kap. u 74. pěš. pluku, Zatloukal, kap. u 8. bat. myslivců, Matek, kap. u 6. pl. kyrysníků, Ticháček, kap. v Rusi, Meloun, kap. u 7. pl. kyrysníků, V. Ludvig, kap. u 3. pěš. pl., Witte, kap. u 9. pěš. pl., Řehořovský, kap. u 32. bat. myslivců atd. *Redaktor.*

Návod ku zpěvu, ohledem na národní školy.

Podává J. L. Zvonář.

(Pokračování.)

O výslovnosti.

Potřebují-li hlásky *a* a *e* mnoho cvičení, než se dobře při zpěvu pronášejí, potřebuje ho tím více hlásky zpěvu nejnepříznivější *i*. Česká řeč má dvě *i*, a sice, jedno široké: *y* a jedno úzké: *i*. V obyčejné řeči se nedělá ovšem ač bohužel žádného mezi těmito dvěma hláskami rozdílu, kde přicházejí ku př. po *b, p, l, m, s, z*; vyslovujeme stejně *bit* a *byt*, *spýchat* a *spíchat*, *mít* a *mýt* atd., ačkoliby pozorováním rozdílu naše řeč by získala a výslovnost správnější se stala. Ve zpěvu alespoň by se rozdílu toho šetřit mělo, protože jest široké *y* tónu tvoření příznivější než *úzké* neb *měkké i*. Dbejme tedy na rozdíl dvou *i* při zpěvu a připravujme tak šetření rozdílu toho v obyčejné řeči. V posloupnosti u pronášení hlásek přijde *y* hned po *e*; neboť jest zapotřebí jen malého sevření úst, aby se z *e y* stalo. Úzké *i* požaduje značnějšího sevření úst než *e*, menšího než *y*. Při pronášení *i* se blíží jazyk zubům u mnohých osob až příliš; okolnost ta nemá v řeči nic nápadného ano spíše něco lákavého; ve zpěvu ale se trpět nemůže, protože jest pěknosti tónu na ujmu. Naše řeč jest na *i* bohatá, tím větší jest tedy potřeba,

aby se rozeznávalo *úzké* od *širokého*, a aby se úzké vůbec příjemným způsobem tvořilo.

Široké *y* jsme položili naschvál před úzké, abychom ním toto připravili. Pravé jeho místo jest ale mezi *i* a *o*. Tato poslední hláska jest zase tónu nejpríznivější. Otevření úst při ní jest dosti velké, jen ne tak široké jako při *a*. Méně příznivé tónu jest *u*; při tom se musí zvlášť dbát, aby nebylo příliš tmavé, t. j. aby se netvořilo s příliš vyšpulenými pysky; bude se musit tvořit tedy zase víc v pozadí než v popředí úst.

Dvojhlásky ou a *ej* se musí při zpěvu rozdělit, zvlášť připadají-li na dlouhou notu, t. j. dá se slyšet jen první z nich, kdyby i nota sebe déle trvala; druhá se připojí čili pronese docela čerstvě, až když jest svrchovaný čas přejít k příští slabyce; ku př. slovo *louka* se bude zpívat *lo-uka* a nikoli *lou-ka*; slovo *sejček* = *se-jček* a nikoli *sej-ček*. Za vzor, jak se slabyky s dvouhláskou zpívati mají, mohou sloužit složená slova, jako: *naučení* = *na-učení*, *poučení* = *po-učení* atd., v kterých se obě dvě hlásky zvlášť vyslovují, ačkoli je naši předkové ne za dvě nýbrž za jednu slabyku brávali; tak v písni: „*Otče náš milý Pane*,“ obsahuje verš: „*ať nás nau-čí božského*“ slovo *naučí*, co dvou- a nikoli co troj-slabyčné, což z not dostatečně vysvítá, an připadá první polovice slova *nau* na jednu notu.

(Pokračování.)

František M. Hilmar a jeho poměr k polce.

Sepsal Václav A. Crha.

(Pokračování.)

O důmyslném spojení tomto všech téměř oborů vědomí školského v jeden předmět podal sám, neb zajisté podá zprávu do „Školníka“ páně Šrůtkova. Češtině učil v Kopidlně již r. 1820, tak že žáci jeho vesměs s úplnou známostí mluvnice a pravopisemnosti české do světa vycházeli již za těch časů, když jinde na venkově o čemž takovém ani zdání nebylo. Úsilí toto ale vzbudilo mu všude příznivců; jedni přáli mu, aby vzdav se „kantoření“ v hudbě pokračoval a do Prahy se na cvičení odebral; jiní upozorňovali představenstvo jeho na něho, tak že častěji i J. Exc. nej-důstoj. pan biskup Kr. Hradecký při jeho zkouškách byl, do Kolína jeden, do Střevce tři pochvalné dekrety mu zaslal a konečně r. 1841, jsa za příčinou birmování v Kopidlně přítomen, jej vzorním učitelem jakož i školu vzorní školou jmenoval. Pochvaly tyto získal si H. nejen působením ve škole, ale i literárními pracemi pedagogickými, které téměř co rok v bývalém „Příteli

mládeže“ jakož i v „Školníku“ páně Šrůtkové a jinde tištěny bývaly.

A však i podnes pilně pracuje v češtině, řka „aby pozadu nezůstával,“ a chutě ptá se svých bývalých žáků, kteří četně na vyšší studie se odebírají, aby mu povídali, co a kde se v mluvnici neb literatuře změnilo neb událo. Tolik vidělo se nám pověditi o působení Hilmarově ve školství; nyní přikročíme k hlavní věci — hudbě.

Jak již s vrchu řečeno bylo, ukazoval Hilmar již v mládí veliké schopnosti pro hudbu, která vždy a všude průvodkyní, blažitelkou, druhou podstatou života jeho byla. Již v mládí svém pokoušel se o všeliké skladební maličkosti, přiváděje jednoduché známé nápěvy v čtvero zpěvy a skládaje k všelikým textům přiměřené nápěvy. Jako podučitel v Kopidlně pokusil se s dobrým úspěchem o skladbu některých kusů tanečních, které v městě i sousedních krajinách oblíbeny našly a se rozšířily. Tu přimlouvali mu často Šlikovští úředníci hospodářští, aby vzdav se učitelství odebral se do Prahy na vyšší vzdělání v konservatoriu, že pak bude moci základ k štěstí svému položiti. Hilmar však připovídaje si v učitelství jistější výživu, neodvážil se na nejistou budoucnost, na skluzkou dráhu slávy a zůstal učitelem. Arci lituje posud, že se generalnímu basu nemohl učiti pod rukou nějakého mistra hudebníka, nýbrž že i v tomto klíči ku veškerému skládání hudebnímu mrtvá kniha mu byla učitelem — on sám sobě rádcem a vůdcem. Proto jsou i skladby jeho zcela jednoduché neb alespoň prosty všeho uměleckého osnování a vynikají jen svou melodičností, zpěvností, rázností a přiměřeností ku tanci. Proto brávali od prvo počátku již okolní hudebníci k němu útočistě, vypůjčovali se od něho skladby a pořadatelé pak plesu tanečních neb akademií ode všad žádávali jej, aby hudbu jejich spravoval, tu neb onu zábavu novým tanečním kusem vyznačil. Proto musel, ač sám po 20 roků taneční hudbu při sborech svých řídil, velmi často jeti buď ku okolní šlechtě neb do Jičina a jiných okolních měst a tím jméno jeho v rozsáhlém již oboru známým se stalo. Nejvíce známosti ale dosáhlo jméno Hilmarovo, když jedna skladba jeho náhodou tiskem vyšla; byla to polka, a o vzniku i poměru jejím k Hilmarovi jsme vlastně předsevzali si něco šířeji promluvit.

Kdo se v původ a vznik polky vmysleti chce, musí si zároveň v paměť uvéstí tehdejší stav taneční hudby i všechny obyčeje, kterými se Čech a tanec jeho při zábavách tanečních vyznamenával.

(Pokračování.)

Beethoven v Bonnu.

Novelletka.

Jedna z největších rozkoší tohoto života zdá se mi býti ta, poznáme-li staré herce, taneční mistry, zpěváky aneb hudebníky. Každý z těchto starých umělců poskytuje nám množství anekdot a upomínek. Za času mého pobytu v Bonnu seznámil jsem se s jednou takovou hudební osobou, mužem, jenž jsa starý přítel známého komponisty, následující zpomínku ze života mi sdělil svého, zeptav se mne dříve nedůvěřlivě, zdaž mi *známa historie* Beethovenovy sonaty při měsíčku (cis-moll)?

Když pak jsem svědomitě odvětil, že mi příběh její zcela neznámý, cítil se starý hudebník pohnuta, tuto zvláštní a velmi dojmavou anekdotu mi sděliti.

Jak známo aneb neznámým způsobem narodil se Beethoven v Bonnu v jednom domě Rýnské ulice. Jsa už komponistou, bydlel na blízku Římského náměstí; tehdaž byl velmi chudý, tak *nadobyčejně* chudý, že jen v noci na procházku chodíval, střeže se velkého ducha svého v chatrném oděvu světu okázati. Přece ale měl klavír, péra, papír, inkoust a několik kněh; ano měl i někdy, co ještě větší cenu má, navzdor všem nedostatkům blažené okamžiky; neboť, nejsa tenkrát ještě hluch, mohl se alespoň těšiti ze svých vlastních skladeb, požitků to, které mu později osud odepřel.

Starý hudebník, jenž ho častěji navštěvoval, zastavil se jednoho zimního večera u něho, by s ním obyčejnou procházku učinil. Beethoven seděl u okna při svitu luny a co poetickou tuto situaci zvyšovalo, bez ohně a beze světla, maje hlavu v dlaň podepřenou a třesa se tuhou zimou na celém těle. Beze všeho zdráhání chystal se náš výtečník i dnes k noční procházce s malým hudebníkem, byl ale zasmušilý, skoro zoufalivý.

„Nenávidím svět,“ pravil zuřivě, „ano, nenávidím sama sebe. Nikdo mně nerozumí a nestará se o mne. Mám ducha a jsem co Parias považován, mám srdce a nemám žádného, koho bych mohl milovati. Ach, kéžby bylo již všeho konec, konec na vždy! Tiše bych zde ve vlnách Rýnu dřímával a jen s úsilím odporuji pokušení veň se vrhnouti.“ Při tom ukázal na Rýn, jehož zmrzlé vlny v měsíční záři se stříbrněly. Mlčky kráčel s ním jeho průvodčí úzkými ulicemi nechaje bez překážky šlechetného tohoto ducha zbaviti se těžkého břemena. Z nenadání se Beethoven u Koblenké brány zastavil.

(Dokončení.)

FEUILLETON.

Z Prahy.

Stavovské divadlo. Ve středu dne 11. t. m. dávala se ponejprv Offenbachova nová operetka „Manžel přede dveřmi“ a došla příznivého výsledku. Operetka tato je šestá, kterouž jsme od Offenbacha v Praze slyšeli. Hudba je dosti lahodná a vyniká hlavně svými utěšenými a pikantními duetty, terzetty, kvartetty. Místo ouvertury zaujímá valčík, jenž co do svěžesti myšlenek starším Straussovým ustoupiti musí. Až dosud zaujímá Offenbachova operetka „Svatba při záři svítilen“ první místo, jí po boku stojí „Orfeus“ a „Manžel přede dveřmi,“ načež „Přístípkář a milionář,“ „Martin houslista“ a konečně „dívka z Elisonza“ k nim se přidružiti mohou. Děj svrchu udané operetky je velmi jednoduchý a rozvláčný. Florian (p. Markvart) spadne při svém úteku před věřiteli komínem do komnaty Roziny (sl. Müllerova), provdané za Martina (Rafaela), Rozina vstoupí se svou přítelkyní Susanou (sl. Lichtmayova) do komnaty. Florian, jenž se před nimi do jarmary schoval, volá, jsa v nebezpečí, že se udusí, o pomoc. Jsa od žen vysvobozen, vyzná se Florian ze všeho. Tu klepá manžel na dvéře. Ženské i Florian jsou v rozpacích a po rozličných pokusech k uprehnutí poštěstí se Florianu oknem po provaze dolů se spustiti. Na to otevře Rozina muži, jenž velmi dlouho přede dveřmi čekati musel, dvéře a děj se ukončí. Ve čtvrtek dne 12. dávala se opera „Hugenotté,“ v níž sl. Luccova od městského divadla z Olomouce co Valentina poprvé na engagement vystoupila. Sl. Luccova je interessantní zjev na divadle, je mladá a má všechny potřebné vlastnosti pro obor dramatický. Její organ as dvě oktavy obsahující a až k vysokému C sahající je krásný, plný a vydatný, vynikající ušlechtilou barvitostí a příjemností zvuku. Sl. Luccova dosáhla krásného úspěchu a byla mnohokrát volána. V sobotu dne 14. dával p. Bachmann k svému příjmu operu Tannhäuser; avšak náhlá chraptivost zabránila mu rozvínuti všechny krásy jeho znamenitého tenoru. V úterý slyšeli jsme Normu, v nížto sl. Luccova titulní úlohu s velkým úspěchem zpívala. Debutantka osvědčila tu na novo své velké nadání pro obor dramatický, vynikla precizním zpěvem, pěknou mimikou a nenuceným se pohybováním a čistou intonací. Mladá tato umělkyně byla se sl. Mikovou (Adalgisa) mnohokrát volána.

— Jak se dovídáme, jest sl. Luccova od ředitelství na jeden rok pro zdejší operu angažována.

— Náš krajan, pan Jul. Benoni, slovnítný improvizátor na piano, skladatel písní, sborů, Ave regina a tvůrce tří oper: Die Wunderblume, Emma o protettore invisibile, Giovanna da Ponte, kteráž poslední se v Praze r. 1855 dávala, opustil svou krásnou uměleckou dráhu a věnuje se hospodářství v Dubě blíž Vodňan na panství Hennigsteinském.

— Nadaný virtuos pan Ant. Benevic uspořádá dne 22. dubna koncert, v němž Beethovenovu sonátu (G-moll) pro housle a piano (p. Fischer), koncertní polonaise od Ernsta, variace od Rode a adagio a rondo

od Vieuxtempse přednáseti bude. Sl. Mikova přednese dvě písně od Schuberta a Gumberta.

— Velký koncert ku prospěchu rigorosantů medicínské fakulty bude dne 28. t. m. pod řízením H. z Bülova. Programm je tento: Overture k „Cäsaru“ od Bülova, pak skladby toliko Lisztovy, totiž koncert pro piano Es-dur, synfonická báseň „Prelude,“ „Festmarsch zur Göthefeier,“ capriccio na motivy „Ruinen von Athen“ a dvě písně „Mignon“ a „Loreley,“ jež sl. Luccova zpívati bude.

— Sl. Emilie Prauseova, koloratorní zpěvkyně u zdejšího stavovského divadla, provdala se za soukromníka pana Kainze.

— Pan Appé, Pražan a výtečný barytonista, zůstane, jak se dovídáme, navždy v Praze a založí tu ústav pro zpěv.

— Náš věhlasný virtuos p. A. Dreyschock je nyní lvem koncertní saisony v Petrohradě. Dávati tam dva koncerty v divadle Michalském, a jeden dne 10. dubna ve velkém divadle s neslýchaným výsledkem. J. V. velkovévoda Konstantin pozval A. Dreyschocka dvakrát ke dvoru, by od něho Beethovenův koncert a trio od Mendelssohna s průvodem orchestru slyšeti mohl. Též velkovévodkyně Helena pozvala ho dvakrát ke dvoru. Petrohradské noviny vyhlásují A. Dreyschocka za nejprvnějšího virtuosa na piano.

— Zdatný skladatel pan Lud. Procházka věnoval svou ouverturu k tragedii „Alexej“ od V. Hála J. V. ruskému princovi Konstantinu.

— Koncert ku prospěchu služebných Pražských řízením p. kapelníka Fr. Škroupa došel v novoměstském divadle skvělého výsledku. Slyšeli jsme z instrumentálních skladeb krásnou a půvabnou synfonii od našeho výtečníka W. H. Veita, jejížto každá věta velkého potlesku došla. Netřeba slov šířiti o tomto skutečně poetickém a duchaplném díle, jehožto poslední věta nejvyšším vzletem vyniká. Beethovenova synfonie (op. 91) „Vítězství u Vittorie“ je zvukomalba líčící výjevy v bitvě, v nížto píseň „Marlborough“ a „God save the king“ vtlačány jsou. Synfonie tato je nejslabší instrumentální práce Beethovenova a musí se jen za příležitostnou považovati. Dále hrál pan Karel Fischer brilliantní polonaise od K. M. Webra, od F. Liszta instrumentovaný velmi vkusně a elegantně a byl mnohokrát volán. Té cti dostalo se též naší roztomilé zpěvkyni, paní L. Bělské, kteráž první arii Agathy z „Čarostřelce“ a romanci „Růže jak ty jsi vlnadná a něžná“ z opery „Zemire a Azor“ od Spohra v češtině cituplně přednášela. Ušlechtilost a sběhlost jejího rozsáhlého a vydatného soprano a její promyšlený a nelíčený přednes jsou přednosti, které jí vždy za skvělý výsledek ručí. Paní Bělská byla několikrát hlučně volána. Konečně přednášela paní Burggrafová dvě německé deklamace s výrazem a s nuancemi.

— Šlečna Chaloupkova, která se v loni za jistého Schrödera provdala, je nyní v Detmoldu angažována a vyniká, jak se Berlínskému „Theater-Moniteuru“

píše, zvláště krásným a vysokým hlasem, ryzým to sopránem, aniž by ji při tom scházelo potřebné síly v střední poloze; přidáme-li k tomu její výbornou školu spojenou s dramatickou a ohnivou hrou, lze tu směle tvrditi, že partiím svým, na př. Constanze, Norma, Lucrezia, Jessonda platnosti dodává.

— Krajan náš, pan Ticháček, o němž nějaký německý pan Prášil pověst roznesl, že umělec tento utrpěl na sluchovém ústrojí pohromu, vystoupil nedávno co Eleazar v „Židovce“ od Halevyho v Magdeburku a zbudil velkou sensaci. Pan Ticháček je úplně zdrav.

— Pan Theodor Bradský, ředitel hudby v Berlíně, složil novou ouverturu, jižto J. M. princ pruskému věnoval a kteráž se v divadle „Viktoria“ provozovati bude.

— Sl. Ferlesova opustila docela dvorní divadlo v Berlíně a vystoupí v Karlsruhe, kdež bezpochyby engažována bude.

— Slečna Anna Anderova, sestra znamenitého našeho tenoristy A. Andra ve Vídni, jsouc nadaná krásným sopránem a pro operu od svého bratra Alojse vyvíčena, vystoupí poprvé v Štýrském Hradci.

— Pomník slavného rakouského vojevůdce, arciknížete Karla, bude ve Vídni co nevidět odhalen, za kteroužto příčinou dostal dle doslechu vrchní c. k. armádní kapelník, Leonhardt, rozkaz, aby pátral po písních, nápěvech, hudebních skladbách, pochodech a j. památkách, na čest řečeného vojevůdce složených neb z toho času pocházejících. Lze se domýšleti, že v Čechách, kdež každému téměř náchylnost k zpěvu a hudbě vrozena jest, leckde zachovala se posud nějaká památka taková, buď opsána neb alespoň v paměti těch, kdo píseň českou neb německou, pochod atd. sami slýchávali. Nechtě se zašlou takové písně a nápěvy, kdyby někdo nějaké měl, jmenovanému panu vrchnímu kapelníkovi do Vídne. (P. Nov.)

— Věhlasný francouzský zpěvák pan Jul. Stockhausen, jež jsme zde as před 3 lety v koncertě slyšeli, uspořádá, jak doslýcháme, tento měsíc zde koncert, na nějž zvláště zpěvumilovné obecenstvo upozorňujeme.

Literatura hudební. Druhý sešit „Záboje“ obsahovat bude čtyry čtvero zpěvy, totiž: Tichá noc od Martina Nováčka, ředitele kůru v Bílé Církvi; Čechoslovan od Václ. Zavrtala, kapelníka v Turíně, panu V. Červenému v Králové Hradci věnovaný; Nevěrný milý od Em. Vašáka a Svorný duch od Suchánka, člena dvorního orchestru v Drážďanech. Jak se páni odběratelé přesvědčili, jsou u prvního sešitu úprava, papír i rytba pěkné a titulní vignетка velmi vkusná.

(B.) **Chrudim.** (Kostelní hudba.) Na velký pátek slyšeli jsme v zdejší farní chrámě „Sedm slov Krista“ od J. Haydna, ježto z větší části od zdejších dilettantů pěkně provedeno bylo. Příznivý výsledek této hudební produkce dodává nám naděje a útěchy, že naše kostelní hudba neklesá, nýbrž zajisté zkvěte, pakliže někdo o sou-

středění zdejších hudebních sil dbáti bude. Jak snadno by se zde mohl utvořiti zpěvácký spolek, kdyby některý znalec energicky o věc tu se ujal. Doufejme!

(—ý.) **Z Kutné Hory.** (Hudba k divadelnímu kusu.) Naši ochotníci provozovali dne 9. dubna činohru „Starý desátník“ s přehrou „Poslední slova generalova“ od Delacoura, ježto opatřena jsouc novou hudbou od chvalně známého Fr. Kavana pěkným melodramatem se stala. Veškerá hudba jest trefné a charakteristické líčení citů naznačující všechna znamení, kterýchžto náhle oněmělý desátník místo řeči užívá; každý jednotlivý akord jest významný, anto v rozličném svém rozvedení kreslí obrazy sluchu srozumitelné. Úvodní ouvertura je velmi zdařilá a pan Kavan osvědčil se v této skladbě nejen co obratný skladatel, alebrž i co dobrý znalec instrumentace. Hudba jest originalní a dodává nám naděje, že pan skladatel nyní více v oboru instrumentální hudby pracovati bude. Provedení bylo pod osobním vedením pana Fr. Kavana výborné.

(?) **Z Mnichova Hradiště.** (Koncert.) Po dlouhém čase mohu opět jednou radostnou zprávu podati o našich hudebních poměrech, neb ačkoliv o jednom toliko výjevu mluviti chci, doufám že nezůstane osamělým a že veškeré síly, které tentokráte skvělým způsobem dokázaly, seč jsou, na prokletěné dráze dále kráčet budou. Však k věci. Dne 9. dubna jsme tu měli koncert. Probírat budu jednotlivá čísla dle pořádku programu: I. Oddělení: 1. Ouvertura k zpěvohře „Oberon“ od Webra dobře se provedla, ač v Adagiu místem tempo nebylo přiměřené. 2. Proslov výtečně přednesen slečnou K. K.; byloť to jakési panegyrikon na hudbu, jemuž by trochu srozumitelnější mluva nebyla škodila. 3. Zastaveníčko od Horáka. 4. Koncert na housle od Beriota zručně přednesený p. Auerem, jenž školu prozrazuje. 5. „Žáby,“ komický čtvero zpěv od Schäffera. II. Oddělení: 6. Ouvertura k opeře „Jan z Paříže“ od Boieldieua velmi dobře podána. 7. Večerní sbor ze zpěvohry „Noelch v Granadě,“ ač přesně proveden, přece obecenstvo jak by se očekávalo, nedořadilo. 8. Písně: „Ty hvězdičko tmavá“ od Zavrtala, „Nevěsta předoucí,“ „Věnečky“ od Škroupa zdařile zpívala sl. J. P. 9. Airs bohémes od Schulhoffa, Romanci a Inquiétudu od Dreyschocka velmi dovedně hrál na piano p. K. Matoušek a hojným potleskem byl odměněn. 10. čtvero zpěv „Valčík“ od Vogla musil se opakovati. Orchestr se ovšem docela dobře držel, což hlavně zásluhou dirigenta p. Auera, patrně však vadily špatné nástroje; u Webrovy ouvertury se téměř docela přehlídly jemné nuance v pianu a pianissimu, v jichž dobrém provedení efekt leží. Sbory si vedením p. učitele Bubáka statně počínaly. Doufáme že o to postaráno bude, aby se taková šlechtná a šlechlicí zábava co nejdříve zase uspořádala. Patrně bylo, že naše obecenstvo takovým podniknutím posud zvyklé není, anto kusy, které by jinde rozlítily, dosti chladně přijalo, při čemž ovšem se zapomenouti nesmí, že to byl první pokus. Co zvláštní úkaz zdejších poměrů připomenouti musím, že mnozí z honorac a nehonorac proto koncert svou návštěvou nepoctili, poněvadž osobně pozváni nebyli; NB. čistě litografovaná návštěví z paně Zwicklovy tiskárny po dva dni na rozích dosti zřejmě mluvila.

(—?) **Z Náchoda.** (Akademie.) Ochoťný náš ředitel kůru, pan K. Kejklíček, uspořádal se svým synem, známým to hudebním umělcem, dne 25. března hudební a deklamatorní akademii, v nížto se vedle zdejších hudebníků též okolní zúčastnili, tak že orchestr 50 hudebníků čítati mohl. Orkestrální kusy provedeny byly dva, z nichžto ouvertura z opery „Stradella“ obratně podána, od obecnstva vděčně přijata jest. Dále slyšeli jsme koncertní duo pro piano a housle od Wolfa a Beriota, v němžto se c. k. aktuar pan G. Š., žák chvalně známého p. B. Šimáka v Praze na piano a pan K. K. jen na housle vyznačivše velké pochvaly došli. Neméně líbila se slečna K. K. s úspěchem polku od Wallace přednášejíc. Na to zpívala spanilomyslná paní podkrajská píseň „Česku“ tak cituplně a nelíčeně a s takovým výrazem, že potlesku rozjařeného obecnstva nebylo konce; dále přednesl náš rodák pan Jos. G., jenž schvalně z Hradce sem přijel, bassovou arii od Wintra s průvodem orchestru a došel velké pochvaly. Konečně slyšeli jsme pěkné čtvero zpěvy, nocturnu na lesnici, elegii na hoboj a piecu na ruční harmoniku, kterouž se pan S. ze Skalice vyznačil. Co se deklamací týče, přednesla 10letá Růženka, dcera zdejšího c. k. kontribučního, zdařile báseň „Dítě v zastavárně“ a slečna F. H. deklamovala výborně národní balladu od Jar. Kaliny. Všecka čísla byla od obecnstva s velkou pochvalou přijata a účinkující, jimžto srdečný dík zde vzdáváme, byli pochvalou odměněni.

(J. M.) **Z Nového Bydžova.** (Produkce zpěváckého spolku.) Náš zpěvácký spolek uspořádal dne 11. dubna v sále „U Hladkých“ hudební produkci, kdež jsme mimo dvě ouvertury k „Zampě“ od Heralda a „Normě“ od Belliniho, tři sbory: „Na vlast“, „České srdce a česká krev“ od Jelena a německé „Lob des Weines“, slyšeli. Ačkoliv pěkné sbory Jelenovy nejen velkého rozšíření, nýbrž i obliby došly, předce musíme upozornit p. ředitele J. Joska na novější, které v „Záböji“, sbírce čtvero zpěvů, vycházejí. Bylo by žádoucí, by toto důležité podniknutí ohlasu našlo u spolků zpěváckých. Ostatní orchestrální skladby „Kavatina“, zdařilá „Slovanská quadrila“ od L. Procházky, byly nazvíce zdařile provozovány. Básně „Tři doby v zemi české“ od B. Jablonského a „Chvála dítek“, předneseny slečnami St—ou a P—vou došly hlučného potlesku. Celá zábava byla nenucená, jenom větší přesnost a lepší přednes ve sborech a orchestrálních skladbách by byly žádoucí.

Z Černovic na Bukovině. (Dop. pův.) Sl. Bogdanovičova a zpěvácký sbor. Na nás snad toho roku všichni umělci zapomněli, opomíjíc nás na svých uměleckých cestách přes Lvov navštívit. Tím způsobem se naše celá koncertní saisona redukuje na dva koncerty sl. Bogdanovičovny, o které již v těchto listech zmíněno ve zprávách z Karlových Varů a z Krakova. Vyznamenává se dobrou italskou školou, zručností a znamenitým objemem hlasu. Zpívala nejvíce arie z italských oper, několik polských mazurů, za jichžto výborný přednes štědre po-

tleskem odměněna byla. Zpěvácký sbor, jsa teprv ve svém vývinu, nemohl tuto zimu žádných hudebních zábav pro přispívající údy uspořádati. Na všeobecné přání nastudovali členové sboru s velikou pílí pro odpolední pobožnost na velký pátek některé přiměřené čtvero zpěvy, které však z jakéhosi nedorozumění, aneb spíše z bezcitnosti pro zpěv přerušeny byly. Přednosta sboru byl srozuměn s panem kanovníkem, by se zpěv sboru odbyl o páté hodině, anto duchovní svou pobožnost jak obyčejně o 3. odbývati měli. Sotva však sbor svůj zpěv započal, byl nevlídnými slovy jistého velebného pána přetržen. Není divu, že zde tak těžko sehnati několik hudebníků do kostela, když se jim za jich horlivost takou měrou zplácí. Ještě podotknouti slušno, že městská rada ochotně propůjčila v radním domě místnost ku cvičení se ve zpěvu. Ku založení fondu uspořádali výborové sboru v minulém masopustě ples, který zanechal našim krasotinkám mnohou příjemnou zpomínku. Mimo velké množství vznešenějších rodin bavil se p. hrabě Rothkirch, president zemský a protektor zpěváckého sboru, již pozdě po půl noci se svou chotí jakož i přednosta sboru, zemský rada p. Spousta. Během leta uspořádá sbor několik výletů, o nichž později.

V. ze Struh.

Freiburg. Tenorista p. Chrudímský a kapelník p. dr. Muck převezmou od 15. září 1860 zdejší divadlo.

Paříž. Nedávno koncertoval tu pan Zarzicki, polský pianista, jenž velkou sběhlostí prstů a znamenitou jistotou ve hře vyniká. Pan Zarzicki přednášel podivuhodně své komposice a skladby od Chopina, jehožto sloh a tradici si osvojil.

Videň. Ve čtvrtek dne 12. t. m. dávala italská operní společnost v divadle na řece Vídni pod vedením p. Salviho první své představení. Provozoval se „Lazebník Sevilský“ od Rossiniho a pan Ballerini, jenž Almavivu představoval, byl tak chraptivý a nedostatečný, že sotva notám zadost učinil. Velké pochvaly došla paní Charton-Demeurová a pan Fagotti (Figaro). Návštěva byla četná.

Dur a moll.

— Quanz představil králi Bedřichu II. jednoho ze svých žáků, jenž výborně na flétnu hrál. Král uslyšev hru, pochválil, ale něco chladně, mladého umělce, a obrátiv se pak k mistru pravil: „Vy jste mne zanedbal! Mladík toho je důkazem, nevynasnažil se zajisté tolik co já!“ — „Arci, však užíval jsem při něm účinkujícího prostředku.“ — „Tak! a jakého?“ — Quanz zvednuv ruku učinil pohyb, jakýž desátník při vykonávání trestu dělá. — „Aha,“ pravil Bedřich, „to jest něco jiného! Zůstaneme raději při naší methodě!“

Listárna.

Panu Čá . . . v M. Bol. Díky za čtvero zpěvy; co nejdřív nad nimi rozhodneme. Panu A. H. v Oustí n. O. Odpovíme Vám písemně. Panu H. B. v K. Ř. Nelze Vám vyhověti. Račte nám časem dopisovat.